

Список використаних джерел:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2229-19>.

2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 06.12.2017 № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19>.

3. Поліція поширює проєкт протидії домашньому насильству «Поліна» на всю Україну – Клименко. Інтернет ресурс. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-policija-poshyriye-proekt-protydii-domashniomu-nasylstvu-na-vsiu-ukrainu-klymenko/30204166.html>.

Бідняк Валентин Анатолійович,
здобувач Міжрегіональної Академії управління персоналом

ОСНОВНІ ВИДИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В період реформ та трансформацій, медицина одна із перших потерпає змін. Високий рівень захворювань, інвалідності населення, низький рівень медичного обслуговування та обладнання потребують кардинальних змін. Але не завжди розподіл виділених коштів використовуються без порушень закону. Тому, одним із пріоритетних напрямів, визначених Департаментом стратегічних розслідувань Національної поліції України, є протидія злочинам у бюджетній сфері за певними галузями, серед яких охорона здоров'я.

При розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я відносять злочини, які вчиняються при складанні, розгляді, затвердженні й виконанні бюджетів, а також при здійсненні контролю за виконанням бюджету. Це злочини, передбачені статтями 191, 210, 211, 222, 364, 365, 366, 367, 368 КК України.

Злочини, які вчиняються у бюджетній сфері в цілому були досліджені науковцями як з криміналістичної точки зору, так і з кримінально-правової. Але економічні правопорушення в галузі охорони здоров'я залишилися поза увагою дослідників.

В нашій державі галузь охорони здоров'я майже повністю фінансується за рахунок державного бюджету, а також із місцевих бюджетів, різноманітних фондів, позик міжнародних банків, благодійних внесків тощо, що розширює обсяг різноманітних

зловживань у великих та особливо великих розмірах та обумовлює нові схеми вчинення злочинів.

Наприклад, за даними Департаменту захисту економіки Національної поліції України у 2018 році комерційні структури створили злочинну схему привласнення бюджетних коштів при проведенні публічних закупівель медичних матеріалів для лікування ниркової недостатності методом гемодіалізу. Сума збитків становить понад 60 мільйонів гривень. За певну винагороду заздалегідь прописувались умови для закупівлі продукції конкретної торгівельної марки. Для безпечення перемоги під час проведення публічних торгів участь приймали афілійовані товариства. Для виведення бюджетних коштів були створені іноземні компанії.

Для викриття складних схем і необхідні спеціальні знання в різних галузях. Їх використовують у чотирьох загальноприйнятій формах, а саме: залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій, призначення судових експертиз, довідково-консультаційна форма, здійснення ревізійної перевірки [1]. Вченими-криміналістами достатньо повно були досліджені види спеціальних знань, розроблені відповідні класифікації. Але переважно вони акцентують увагу тільки на видах судових експертиз, залишаючи поза увагою види інших форм. Стосовно злочинів пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я, вважаємо доцільним виділити види спеціальних знань в залежності від природи їх виникнення або за галузями науки, техніки (криміналістичні, психологічні, медичні, економічні тощо).

Галузь охорони здоров'я дуже різноманітна і має специфічний характер, тому необхідне використання різних видів спеціальних знань. У складі сучасної охорони здоров'я А. Г. Ахламов і Н. Л. Кусик виділяють самостійні і одночасно надзвичайно тісно взаємодіючих між собою структурних елементів, які визначаються як підгалузі спеціалізації і виробництва. Деякі з них: терапія – хірургія – педіатрія – санітарія; рентгенологія – радіологія – імунологія – дієтологія; клінічна, медико-профілактична, науково-дослідна, організаційно-управлінська спеціалізації; стаціонарна, диспансерна, санаторно-курортна, амбулаторно-поліклінічна, хосписна та інші види медичної допомоги; дерматологія – гістологія – мікробіологія – нейрофізіологія – психіатрія – стоматологія – онкологія – кардіологія – діабетологія – отоларингологія – гастрологія – ендокринологія – цитологія і багато інших видів спеціалізованої допомоги, які мають свою специфіку [2]. При розслідуванні тих чи інших злочинів слідчому або оперуповноваженому необхідно залучати фахівців з певного напрямку.

Опитуваням практичних співробітників Управління стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області ДСР НПУ було встановлено, що при розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я

консультаційна допомога використовувалась в 76 % випадків, з яких медичні знання майже у всіх випадках.

При розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я одне із перших місць займають економічні знання. Перед тим, як вирішити питання щодо фактичної вартості товару та розрахунку спричинених збитків в порядку судової експертизи важливо звернути увагу на збір таких документів, як: договір, специфікація, проектно-кошторисна документація, акти виконаних робіт, накладні, рахунки, платіжні доручення, кошторис розпорядника, план закупівель тощо. Додатково може знадобитися бухгалтерська книга, інвентаризаційна відомість, акти ревізії.

Зазначена категорія злочинів, як і будь-які економічні злочини вчиняються за допомогою певних документів. При огляді документів бажано використовувати специфічну криміналістичну техніку із залученням відповідних спеціалістів. Зазвичай необхідні спеціальні знання в галузі почеркознавства та технічного дослідження документів. Необхідно заздалегідь готувати матеріал для проведення судової експертизи задля отримання категорійного та своєчасного висновку. Окрім того, необхідно враховувати, що поширення електронних документів ускладнює збір порівняльного матеріалу.

Звісно, цей перелік видів спеціальних знань може бути розширений в залежності від конкретного випадку.

Як висновок, можна зазначити, що основними видами спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я: економічні (бухгалтерські та товарознавчі), почеркознавчі, техніко-криміналістичні, медичні. Передбачити всі існуючі види спеціальних знань не можливо і по кожному конкретному злочину вони повинні піддаватися коригуванню.

Список використаних джерел:

1. Семенов В.В. Спеціальні знання при розслідуванні злочинів (зміст, організація, використання): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2006. 20 с.
2. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навч.-метод. посіб. / укладачі: А.Г. Ахламов, Н.Л. Кусик. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. 134 с.
3. Вказівка першого заступника Генерального прокурора щодо єдиного порядку обліку злочинів у сфері економіки від 02.06.2004 р. № 12-157 окв. [Електронний ресурс] / Генеральна прокуратура України. URL: <http://www.gp.gov.ua>.